DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ORTAOKUL İMAM HATİP ORTAOKULU

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 6

DİN KÜLTÜRÜ VE AHLAK BİLGİSİ 6

ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Neler Öğreneceğiz?

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar
2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri
3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları
4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)
5. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı

- **Zararlı alışkanlıklar deyince aklınıza neler geliyor?**

1. Bazı Zararlı Alışkanlıklar

- Yüce Allah, bizleri pek çok kabiliyet ve bilgi ile donatmıştır. Bizlerden bunları iyi ve güzel işlerde kullanmamızı ister.

- Yüce Allah kendimize, diğer insanlara, canlılara ya da çevreye zarar veren her türlü alışkanlık ve davranışı yasaklar.

- Zararlı alışkanlıklar

Alkollü İçki İçmek

Sigara İçmek

Uyuşturucu Kullanmak

Kumar Oynamak

Alkollü İçki İçmek ve Uyuşturucu Kullanmak

- Akıl ve irade sahibi olmak insanı diğer varlıklardan ayıran en temel özelliklerdir.
- Akıl ve iradenin sağlıklı kullanılamaması durumunda kişi yaratılış amacına uygun hareket edemez.

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Alkollü içecekler ve uyuşturucu maddeler beyin ve merkezi sinir sistemini olumsuz yönde etkiler.
- Zararlı bu maddeler, aklımızı kullanmayı engeller ve irademizi sınırlandırır.

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Alkol ve uyuşturucu maddenin kişiye verdiği en büyük zarar bağımlılıktır.

- İnsanlar çevresindeki insanlara, diğer canlılara ve nesnelere birbirinden farklı şekillerde ilgi ve sevgi besler.

- Zararlı bu maddelere yönelik olarak farklı biçimde bağlanma gösterebilir.
- Zararlı maddelere bağlılığın tutku ve tutsaklık durumuna gelmesi **bağımlılık** olarak adlandırılır.

- Alkol ve uyuşturucu madde kullanımının, birey ve toplum sağlığına birçok zararı vardır:

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- **"Ey iman edenler! (Aklı örten) içki (ve benzeri şeyler), kumar, dikili taşlar ve fal okları ancak, şeytan işi birer pisliktir. Onlardan kaçının ki kurtuluşa eresiniz. Şeytan, içki ve kumarla, ancak aranıza düşmanlık ve kin sokmak; sizi Allah'ı anmaktan ve namazdan alıkoymak ister. Artık vazgeçiyor musunuz?"**

(Maide suresi, 90-91. ayetler.)

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- *"Sarhoşluk veren her içki haramdır."*

(Buhârî, Eşribe, 4.)

- *"İçkiden sakınınız. Çünkü içki bütün kötülüklerin anasıdır."*

(Nesâî, Eşribe, 44.)

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Beden sağlığını bozan bir diğer alışkanlık da sigaradır.
- Sigara, insan sağlığına zararlı birçok kimyasal madde içerir.

- Sigara dışında da insan sağlığını tehdit eden bazı tütün ürünleri (nargile vb.) vardır.
- Bu ürünleri kullanmak da sigara içmek gibi insan vücudunun çeşitli bölgelerinde kalıcı zarar meydana getirir.

Kumar Oynamak

- Bir emeğe dayanmayan ve şans faktörünü barındıran çeşitli oyunları içeren kumar haram kılınmış bir haksız kazanç yoludur.
- Çünkü kumar, başkasının malını veya parasını şansa bağlı olarak ve hiçbir emek harcamadan elde etmeye çalışmaktır.
- Maddi bir değer ifade eden ve kazanç karşılığında oynanan her türlü şans oyunu kumar kapsamına girmektedir.

- **“Ey iman edenler! Mallarınızı aranızda haksızlıkla yemeyin...”**

(Nisâ suresi, 29. ayet.)

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Kumar oynamak hem kişinin kendisini hem de sorumlu olduğu insanları maddi ve manevi zarara uğratmaktadır.

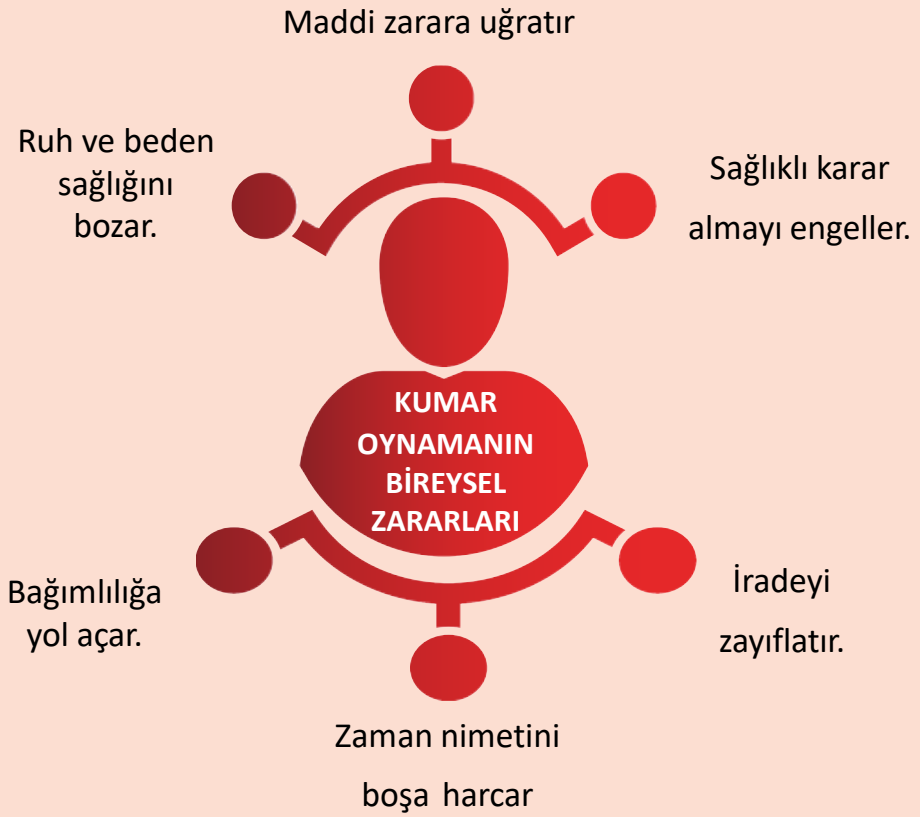

KUMAR OYNAMANIN TOPLUMSAL ZARARLARI

Ülke ekonomisine zarar verir.
Meslek hayatını olumsuz etkiler.
Sosyal ilişkileri zedeler.
Aile huzurunu bozar.
Haksız kazanca yol açar.

- **Zararlı alışkanlıklar açısından arkadaş çevresi sizce neden önemlidir?**

2. Zararlı Alışkanlıklara Başlama Sebepleri

- Arkadaş ortamı, alışkanlıklarımızı ve boş kalan zamanımızı değerlendirme şeklimizi etkiler.
- Bir gruba dahil olma, özenme, kendini kanıtlama isteği veya iddialaşma gibi etkenler de bizi bu olumsuz davranışlara iten sebepler arasındadır.

- İnsanı kötü alışkanlıklara iten sebeplerden biri de çözümsüz zannedilen sorunlardır.
- Kötü alışkanlıklar sorunu çözmediği gibi bu sorunların artarak devam etmesine sebep olur.
- İnsanın gerçeklerle yüzleşmesini engeller.

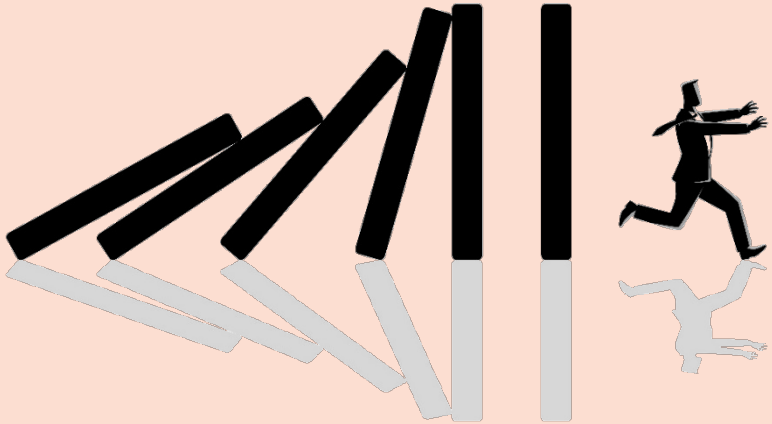

Zararlı Alışkanlıklara Başlamada

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Belki kullanabilirim.

Endişeliyim ama merak da ediyorum.

- **"Bırakmanın en kolay yolu, hiç başlamamaktır." sözünden ne anlıyorsunuz?**

3. Zararlı Alışkanlıklardan Korunma Yolları

- Kötü alışkanlık ve davranışlardan korunma konusunda bize önemli sorumluluklar düşer.
- Aile, toplum ve devlet bu konuda sorumluluk üstlenen diğer unsurlardır.

- İstemediğimiz bir teklifle karşılaştığımızda, karşımızdakine kim olursa olsun açık bir şekilde "Hayır!" diyebilmeliyiz.

- Böyle durumlarda kendi istek, duygu ve düşüncelerimizi karşımızdakilere uygun bir dille ve açık yüreklilikle ifade edebilmeliyiz.

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

Güzel ahlaklı kişilerle arkadaş olmayı tercih etmeliyiz.

Söz ve davranışlarında dürüst olan kişiler, arkadaş olarak seçilmelidir.

Birçok kötü alışkanlık arkadaş çevresinin etkisiyle başlar.

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Sosyal hayatımızda kötü alışkanlıkların olduğu mekanlardan kaçınmalıyız.

- İşlerimizden artakalan zamanımızı sportif veya sanatsal bir faaliyetle uğraşarak değerlendirmemiz, bizi kötü alışkanlıklardan uzaklaştırır.

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Ailemizle sıkıntılarımızı paylaşmalı sorunlarımızı onlarla birlikte çözmeye çalışmalıyız.
- Yetişkin insanların da yaşadıkları sorunlarda birbirlerinin yardımına ihtiyaç duyabileceğini unutmamalıyız.

- Toplumumuzda kötü alışkanlık ve davranışların önlenmesi için çeşitli sivil toplum kuruluşları vardır.

- Alkol, sigara, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlıklara ve bağımlılıklara karşı mücadele eden Yeşilay Cemiyeti bu kuruluşlardan biridir.

Başkalarına Zarar Vermek: Kul Hakkı

- Her insanın doğuştan edindiği ve sonradan elde ettiği bazı hakları vardır.
- İnsanın, diğer insanlara karşı ihlal etmemekle sorumlu olduğu haklara **kul hakkı** denir.

- Devlet malına zarar vermek
- Bir sınavı kopya ile geçmek
- Kaçak elektrik ve su kullanmak
- vergi kaçırmak ve görevi kötüye kullanmak

gibi davranışlar, haksız kazanç sağladığı ve başkasının hakkını ihlal ettiği için kul hakkı kapsamındaki davranışlardandır.

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- *"Kim bir kul hakkı yemişse derhal o kardeşiyle helalleşsin. Çünkü (kıyamet günü) dirhem de geçmez, dinar da. Böyle olunca o (hak yiyen) kişinin sevapları alınır, hakkını yediği adama verilir. Eğer sevapları yoksa o hakkını yediği adamın günahları buna yüklenir."*

(Buhârî, Rikak, 48.)

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- İçki, uyuşturucu ve kumar gibi kötü alışkanlık ve davranışlar akıl ve iradenin sağlıklı işleyişini bozar. Bu da kişinin düşünerek hareket etmesini engeller.

- Söz ve davranışlarında iradesini yitirmiş kimseler de kul hakkını doğuran davranışlar sergileyebilir.

- **Hz. Yahya (a.s.) hakkında neler biliyorsunuz?**

4. Bir Peygamber Tanıyorum: Hz. Yahya (a.s.)

- Hz. Yahya (a.s.) kendisi gibi bir peygamber olan Hz. Zekeriya'nın (a.s.) oğluydu.
- Hz. Zekeriya (a.s.) bir gün rabbine yönelerek **"... Rabbim! Bana tarafından hayırlı bir nesil bağışla. Şüphesiz sen duayı hakkıyla işitensin..."** diye yakarışta bulundu.

(Âl-i İmrân suresi, 38. ayet.)

- Yüce Allah duasına karşılık verdi.
- **"...Ey Zekeriya! Biz sana bir oğul müjdeleriz ki, onun adı Yahya'dır..."** buyurarak ona Hz. Yahya'yı (a.s.) müjdeledi.

(Meryem suresi, 7. ayet.)

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Yüce Allah, Hz. Zekeriya'ya (a.s.) oğlu Hz. Yahya'yı (a.s.) ismini anarak müjdelediği gibi aynı zamanda onu bir peygamber olarak dünyaya getireceğini de bildirmişti.

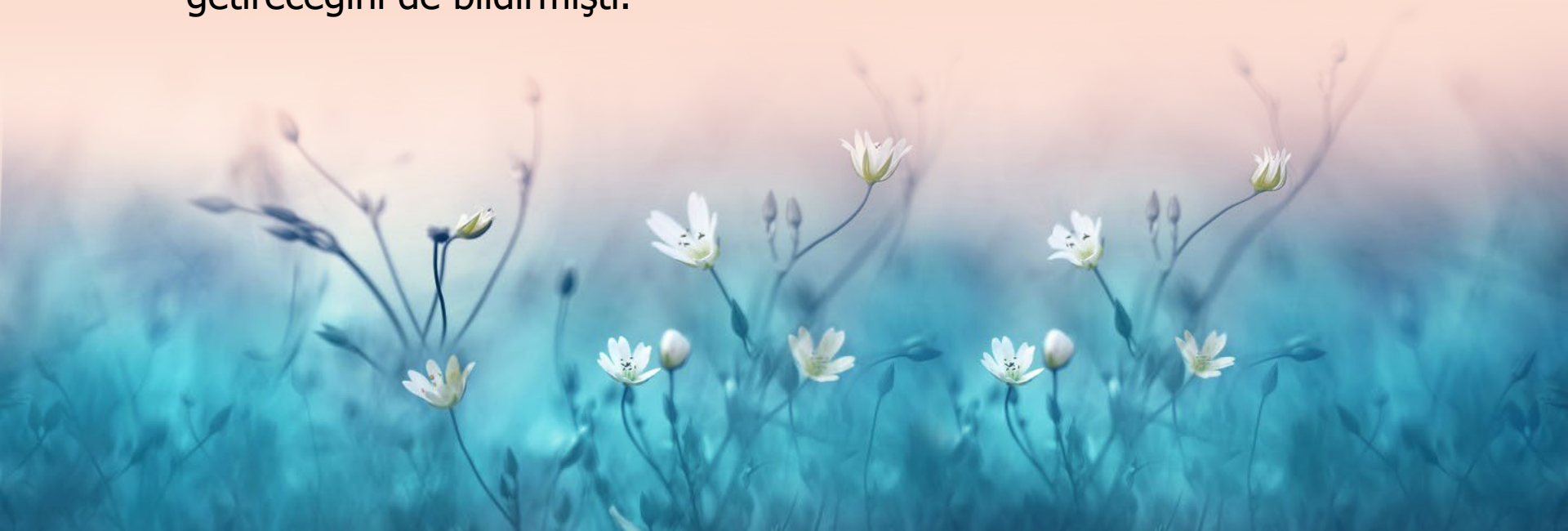

- Hz. Yahya (a.s.) güzel yaratılışlı, merhametli ve iffetliydi.
- Allah'ın (c.c.) sevgisini kaybetmekten korkan bir kul, anne-babasına itaat eden hayırlı bir evlattı.
- Kur'an-ı Kerim onun güzel ahlakını şöyle dile getirir: **"O, ana-babasına çok iyi davranırdı; o, isyankâr bir zorba değildi."**

(Meryem suresi, 14. ayet.)

- Hz. Zekeriya'nın (a.s.) vefatından sonra tebliğ vazifesi Hz. Yahya (a.s.) ile devam etti.

- Hz. Yahya (a.s.), kendisinden önce gelen peygamberleri tasdik ettiği gibi kendisinden sonra gelecek olan Hz. İsa'nın (a.s.) peygamberliğini de tasdik etmişti.

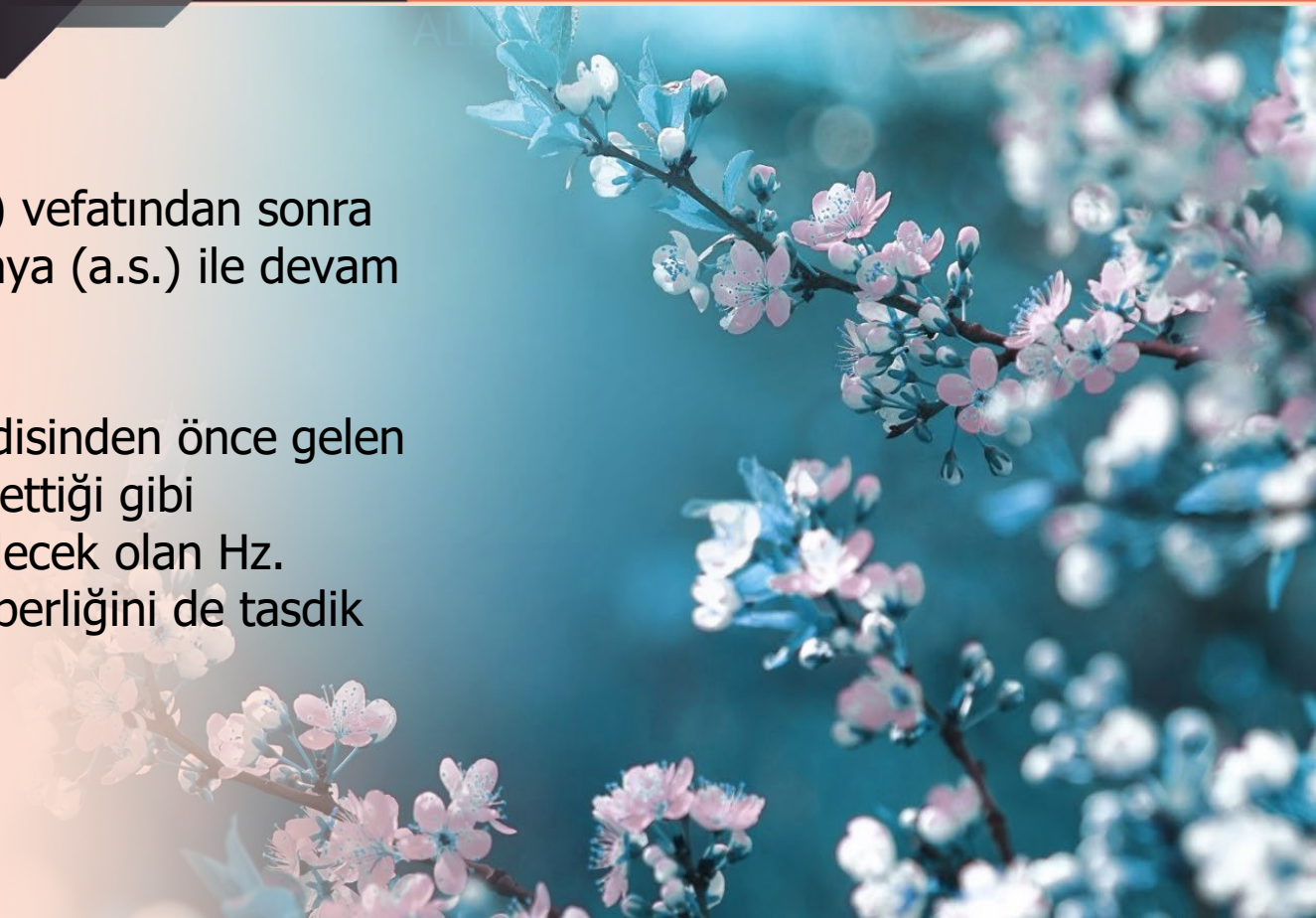

3. ÜNİTE / ZARARLI ALIŞKANLIKLAR

- Yüce Allah, Hz. Yahya'ya (a.s.), büyüyüp olgunlaşınca Tevrat'a sahip çıkıp hükümlerine uymasını ve içinde yaşadığı halkı doğru yola çağırmasını emretti.

- Ancak Hz. Yahya'nın (a.s.) peygamberliği çok kısa sürdü.
- Hz. Yahya (a.s.), tebliğine karşı çıkanlar tarafından şehit edildi.

- **“Ne ekersen, onu biçersin.” atasözüyle anlatılmak istenen nedir?**

1. Bir Sure Tanıyorum: Tebbet Suresi ve Anlamı

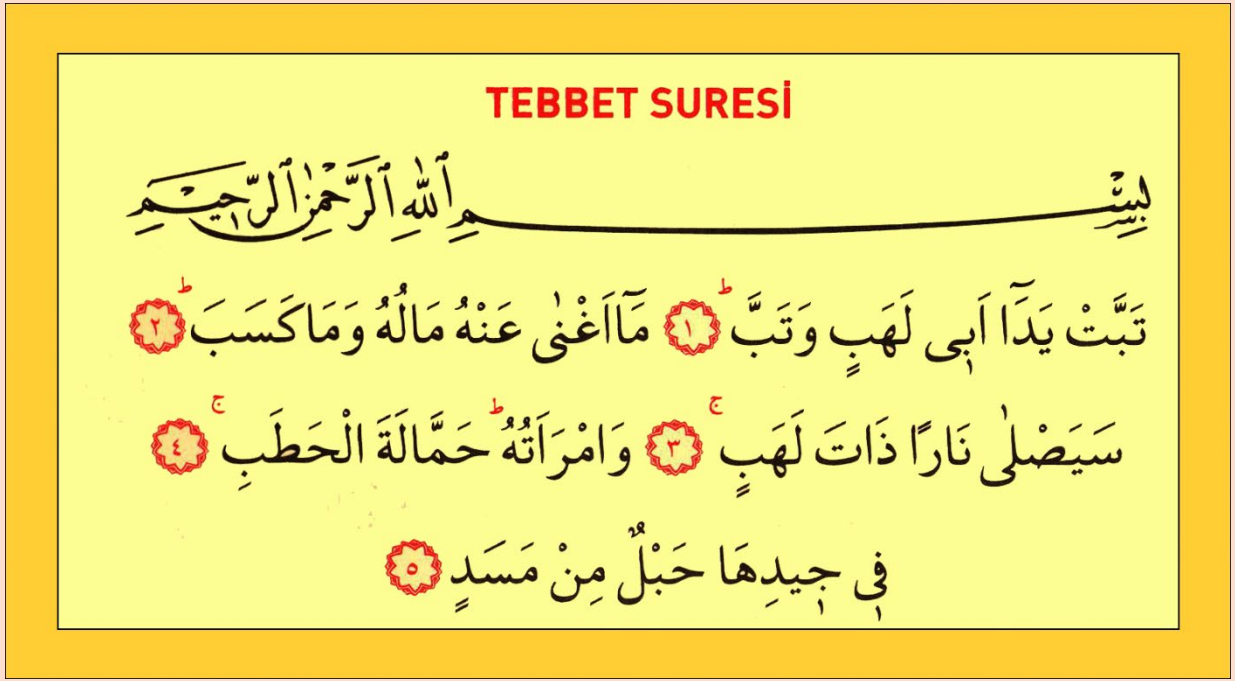

Tebbet suresi

Hz. Peygamberin amcası Ebu Leheb hakkında indirilmiştir.

Kur'an-ı Kerim'in 111. suresidir.

"Mesed suresi" olarak da adlandırılmaktadır.

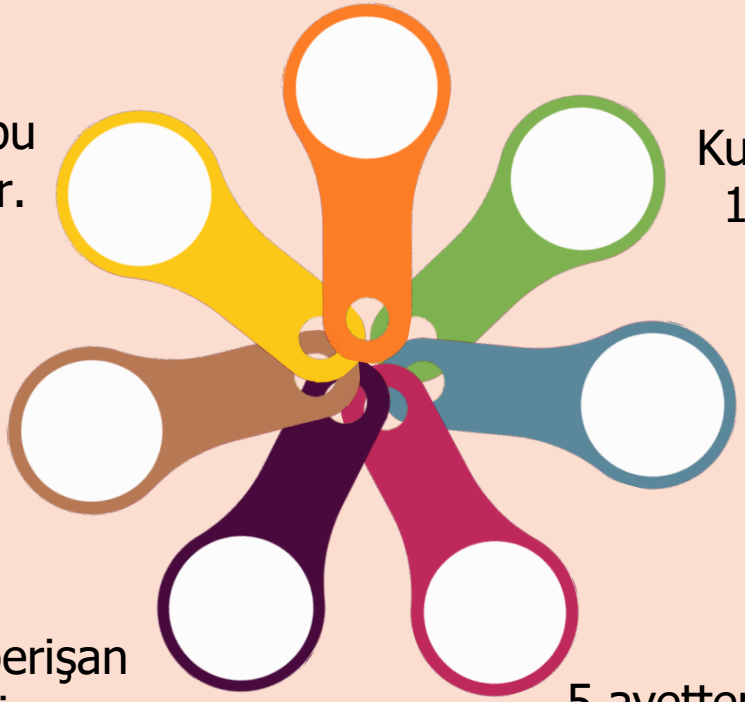

Mekke'de indirilmiştir.

"yuh olsun, kahrolsun, perişan olsun" anlamına gelir.

5 ayetten oluşur.

Okunuşu:

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Tebbet yedâ ebî lehebin ve tebbe.
2. Mâ ağnâ anhu mâluhu ve mâ keseb.
3. Seyaslâ nâran zâte leheb.
4. Vemraetuhû, hammâletel hatab.
5. Fî cîdihâ hablun min mesed.

Anlamı:

Rahman, Rahim olan Allah'ın adıyla.

1. Ebû Leheb kahrolsun. Zaten kahroldu.

2. Ona ne malı ne de kazandığı fayda vermedi.

3. O, alevli bir ateşe girecektir.

4-5. Karısı da, boynunda bükülmüş hurma liflerinden bir ip olduğu halde sırtında odun taşıyarak (o ateşe girecektir).

Ünitemizi Değerlendirelim

1. Zararlı alışkanlıklar nelerdir?
2. Bağımlılık ne demektir?
3. Zararlı alışkanlıklara başlamada hangi sebepler etkilidir?
4. Zararlı alışkanlıklardan korunma yolları nelerdir?
5. Kul hakkı ne demektir?

Cevaplayalım

1. Aşağıdakilerden hangisi alkol ve uyuşturucu kullanmanın bireysel zararlarından biri <u>değildir?</u>

A) İradeyi zayıflatır.
B) Bağımlılığa yol açar.
C) Ruh ve beden sağlığını bozar.
D) Güvenirliği artırır.

2. Aşağıdakilerden hangisi alkol ve uyuşturucu kullanmanın toplumsal zararlarından biri değildir?

A) Aile huzurunu bozar.
B) Sosyal ilişkileri zedeler.
C) Meslek hayatını olumsuz etkiler.
D) Suç oranlarını azaltır.

3. Aşağıdakilerden hangisi kumar oynamanın toplumsal zararlarından biri <u>değildir?</u>

A) Haksız kazanca yol açar.
B) Sosyal ilişkileri zedeler.
C) Ülke ekonomisine zarar verir.
D) Meslek hayatını olumlu etkiler.

4. Hz. Peygamberin amcası Ebu Leheb hakkında indirilmiştir. "Yuh olsun, kahrolsun, perişan olsun" anlamına gelir. "Mesed suresi" olarak da adlandırılmaktadır.

Hakkında bilgi verilen sure aşağıdakilerden hangisidir?

A) Kureyş
B) Mâûn
C) Tebbet
D) Kevser

5. Hz. Yahya ile ilgili aşağıdakilerden hangisi <u>söylenemez?</u>

A) Babası Hz. Zekeriya (a.s.) gibi o da peygamberdi.
B) Güzel yaratılışlı, merhametli ve iffetliydi.
C) İçinde yaşadığı halkı Allah'ın emir ve yasaklarını iletti.
D) Yüce Allah'tan neslinin devamı için bir oğul istedi.

HAZIRLAYANLAR
Hatice Büşra PAKSOY
Furkan ÖZÜDOĞRU

REDAKSİYON
Suna AKKURT

TASARIM
Faize ULUSOY

DİN ÖĞRETİMİ
GENEL MÜDÜRLÜĞÜ